

Region Örebro läns uppföljning av de särskilda tandvårdsstöden 2022

**Uppföljning av Region Örebro läns särskilda tandvårdsstöd
2022**

Jenny Wiik

Tandvårdsenheten

Region Örebro län

Innehåll

1.	Bakgrund.....	4
2.	Nödvändig tandvård och uppsökande verksamhet.....	4
2.1	Nödvändig tandvård	4
2.2	Munhälsobedömning	5
2.3	Utbildning av omvårdnadspersonal	6
3.	Tandvård som led i en sjukdomsbehandling	6
4.	Tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning	7
5.	Sammanfattning	8

1. Bakgrund

Regionen ansvarar för de tandvårdsstöd som inte tillhör det statliga tandvårdsstödet.

Regionens särskilda tandvårdsstöd består av tre olika tandvårdsstöd som var och en har sin egen personkrets och specifika regler för vilken tandvårdsbehandling som ingår inom ramen för respektive stöd. Denna tandvård utförs till samma avgift för personen som vid besök inom den öppna hälso- och sjukvården.

Denna rapport tas fram årligen av Tandvårdsenheten som en uppföljning och analys.

Regionernas särskilda tandvårdsstöd omfattar tandvårdsstöden:

- Uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård för äldre och funktionshindrade
- Tandvård som ett led i sjukdomsbehandling
- Tandvård för personer med en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning.

Regelverket för regionens tandvårdsstöd beskrivs i Tandvårdslagen och Tandvårdsförordningen. Det finns ett övergripande nationellt regelverk, men variationerna mellan regionerna är betydande.

2. Nödvändig tandvård och uppsökande verksamhet

2.1 Nödvändig tandvård

Persongruppen som omfattas av stödet nödvändig tandvård och uppsökande tandvård har ett omfattande och varaktigt behov av personlig omvårdnad i sitt dagliga liv, oavsett boendeform.

Även personer med beslut enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) med pågående insatser och personer med ett svårt psykiskt funktionshinder omfattas av tandvårdsstödet.

I princip all tandvård som behövs ersätts via detta tandvårdsstöd. Tandvården kan ges av såväl offentlig som privat vårdgivare.

Personerna identifieras i de allra flesta fall av kommunerna.

Inom den uppsökande delen av stödet erbjuds personen en enkel undersökning av munhålan, en så kallad munhälsobedömning, som utförs där personen bor.

Även munvårdsutbildning för vård- och omsorgspersonal ligger inom den uppsökande verksamheten.

Den 31 december 2022 var 5109 personer i länet registrerade som berättigade till stödet, det är relativt oförändrat jämfört med tidigare år. Det motsvarar en andel på 2,3 % i förhållande till befolkningen 24 år och äldre. Nationellt sett är motsvarande siffra 2,2 %.

Antalet berättigade personer har varit ungefär lika många under många år.

Dock är omsättningen i gruppen av naturliga skäl relativt stor.

Denna personkrets har inte sällan bristfällig munhälsa, vilket kan leda till försämrad livskvalitet och försämrad allmänhälsa. Med stigande ålder ökar risken för sjukdomar, som i sig ökar risken för dålig munhälsa. Paradoxalt nog tappas tandvårdskontakten i högre utsträckning hos personer som är sköra och beroende av omsorg.

Av samtliga personer som tillhör stödet har 60 % (3093 personer) fått någon form av tandvård utförd under år 2022. Denna andel har varit relativt låg under många år. Detta trots att personer som tillhör tandvårdsstödet ska ges företräde till tandvård enligt gällande prioriteringsordning bland vuxna personer. Nationellt har cirka 70 % av de som tillhör stödet fått någon form av tandvård under år 2022.

Kostnaden för stödet i genomsnitt för hela riket per person är 6007kr. I region Örebro är kostnaden i genomsnitt per person 4445 kr.

2.2 Munhälsobedömning

En del av tandvårdsstödet innebär erbjudande om en enkel undersökning av munhålan. Undersökningen utförs av tandhygienist och utförs där personen bor.

Vid besöket ges även rekommendation och instruktion om munvård. Personal eller anhörig som deltar i omvårdnaden av personen ska vara med vid munhälsobedömningen för att kunna ta del av individuella munhygieninstruktioner. Munhälsobedömningen ska erbjudas med ett års intervall och dessutom om särskilt behov uppstår. Munhälsobedömningen finansieras av regionen.

Personen kan tacka nej till erbjudandet och kan när som helst ändra sig. Även om personen tackar nej till munhälsobedömningen har personen rätt att få tandvård utförd till hälso- och sjukvårdsavgift.

Störst andel som tackar ja till munhälsobedömning finns i särskilda boenden (97 %). En större andel personer som bor i eget boende och inom LSS-gruppen tackar nej till erbjudandet. Inom LSS- omsorgsboende eller ordinärt boende tackade 58 % nej till munhälsobedömningen och för gruppen som

tillhör hemtjänst eller socialpsykiatri tackade 82 % nej.

Det kan bero på att fler i dessa grupper redan har en etablerad och regelbunden tandvårdskontakt.

79 % av hela gruppen berättigade personer inom stödet har tackat ja till munhälsobedömning år 2022 vilket är relativt oförändrat jämfört med året innan. Nationellt sett är den siffran hög för Örebro län. Genomsnittet i riket är 63 %.

Av de personer som tackat ja till munhälsobedömning fick 87 % en munhälsobedömning under år 2022. Detta är en liten ökning jämfört med år 2021, där verksamheterna påverkades av pandemin. Genomsnittet i riket är knappt 80 %.

Kostnaden per munhälsobedömning i riket är i genomsnitt 545 kr/munhälsobedömning. Kostnaden varierar från 90 kr upp till 1068 kr. I region Örebro län är kostnaden per munhälsobedömning 786 kr.

2.3 Utbildning av omvårdnadspersonal

Personal som deltar i omvårdnaden av personer som tillhör personkretsen för tandvårdsstödet erbjuds årligen utbildning i munvård. Utbildningen kan ske i form diskussioner på personalmöten eller i form av föreläsningar. Utbildningen utformas i samråd med ansvariga för omvårdnaden. Utbildningen finansieras av regionen och är en del av regionens ansvar för tandvårdsstöden.

Under 2022 fick 504 individer munvårdsutbildning. Det är nästan en fördubbling jämfört med år 2021 då verksamheten påverkades av pandemin.

Med bakgrund av det kända sambandet mellan munhälsa och livskvalitet hos sköra äldre är det nationellt sett en förvånansvärt låg efterfrågan på utbildning från kommunerna.

Genomsnittlig kostnad per utbildad individ för hela riket är 172 kr/utbildad person. I region Örebro är kostnaden genomsnittet 300 kr/utbildad. Utformning och genomförandet av munvårdsutbildningen varierar mellan regionerna.

3. Tandvård som led i en sjukdomsbehandling

Tandvård som behövs inför eller i samband med en medicinsk behandling kan i vissa fall ske till hälso- och sjukvårdsavgift. För att stödet ska lämnas krävs

remiss från hälso- och sjukvården. Tandvårdsförordningen beskriver vid vilka tillfällen stödet kan tillämpas. Tandvårdsstödet lämnar ersättning för vissa tandvårdsbehandlingar eller utredningar under en begränsad tid.

Totalt har färre personer tagit del av stödet år 2022 jämfört med år 2021, en minskning med 18%. Minskningen ses framför allt i gruppen för behandling av allvarlig sömnapné.

Minskningen av kostnaden för stödet är 13 % år 2022 jämfört med året innan.

Nationellt sett ligger region Örebro län på fjärde plats när det gäller antal personer som fått ta del av stödet under år 2022. När det gäller kostnader för stödet är förhållandet i princip omvänt, fem regioner har lägre kostnad total för stödet än region Örebro län under samma tidsperiod.

4. Tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning

Detta tandvårdsstöd är riktat till personer som har en svår funktionsnedsättning på grund av en viss diagnos. Vid vilka diagnoser eller tillstånd tandvårdsstödet gäller regleras i Tandvårdsförordningen.

Funktionsnedsättningen ska med några undantag medföra stora svårigheter för personen att sköta sin munhygien eller att genomgå tandvårdsbehandling.

I princip all tandvård, förutom fastsittande tandersättningar ersätts via detta tandvårdsstöd. Identifiering av berättigade personer sker av hälso- och sjukvården genom ett särskilt läkarintyg från Socialstyrelsen. Tandvården kan ges av såväl offentlig som privat vårdgivare.

Totalt omfattades 766 personer av stödet den 31 december 2022. Det är en ökning med 13 % jämfört med år 2021. Sedan 2018 har personkretsen ökat med hela 40 %. Ökningen ses framförallt i gruppen av personer med svår psykisk funktionsnedsättning. Tandvårdsenheten reviderar inom vissa grupper, de läkarintyg som ligger till grund för stödet. Detta för att säkerställa att endast personer som har rätt till tandvårdsstödet får ta del av det.

Nationellt för hela riket är antalet som tillhör stödet per 10 000 invånare 24 år och äldre 39,6 %. Siffran för region Örebro är 34,6 %.

Kostnad per behandlad patient är för hela riket 7296 kr/patient. Kostnaden per behandlad patient i region Örebro är 6668 kr/patient.

5. Sammanfattning

På grund av Coronapandemin hade region Örebro län åren 2020 och 2021, delvis uppehåll inom den uppsökande verksamheten. Det förekom även vissa neddragningar inom den privata tandvården. Personer som tillhör regionens tandvårdsstöd har i ökad utsträckning avstått från tandvård under pandemiåren på grund av restriktioner då många personer tillhört riskgrupper.

Det finns anledning att förutsätta att pandemiåren föranlett ett uppdämt tandvårdsbehov i framförallt de patientgrupper som omfattas av regionens tandvårdsstöd.

År 2022 fanns det inga tillfälliga uppehåll eller neddragningar i tandvårdsverksamheterna till följd av pandemin.

När det gäller den uppsökande verksamheten har fler fått munhälsobedömning och fler har utbildats i munvård under 2022 jämfört med året innan. Dock är verksamheten inte uppe på de nivåer som fanns före pandemin.

Kostnaden för utförd tandvård inom tandvårdsstödet *Nödvändig tandvård* och *Tandvård som led i en sjukdomsbehandling* minskade något år 2022 jämfört med år 2021.

Fler personer omfattas av tandvårdsstödet *Tandvård vid långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning* under år 2022 än före pandemin och även kostnaden för utförd tandvård har ökat jämfört med före pandemin. Kostnaden totalt för gruppen är dock något lägre år 2022 jämfört med året innan.

Kostnaderna för utförd tandvård inom samtliga tre stöd har alltså minskat något i Örebro län under 2022 vilket kan tyckas märkligt, då år 2021 påverkades i större utsträckning av pandemin. Nationellt sett har kostnaden för samtliga stöd har ökat något jämfört med 2021.

Orsaken till att Örebro län går emot denna trend kan vara flera. Folktandvården har haft resursbrist på framför allt tandläkare men även tandhygienister under år 2022.